

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 10.

NÉMET NYELV

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

1. A dolgozatok javításakor a Javítási-értékelési útmutatótól eltérni nem lehet.
2. Minden jó megoldás egy pontot ér, a rossz megoldás 0 pont.
3. Fél pont és többletpont nem adható.
4. Minden egyértelmű jelölést el kell fogadni (például aláhúzás helyett karikázást).
5. Ha a tanuló javítja a megoldását és a javítás egyértelmű, akkor elfogadható a jó megoldás.
6. A feladatok értékelésére a szürke mező szolgál. Ebben jelölje a helytelen megoldást mindig nullával, a helyeset pedig egyessel!

Példa:

11.	0	← helytelen
12.	1	← helyes

7. A vizsgán összesen 150 pont szerezhető. Az egyes vizsgarészek arányát a vizsgaleírás szabályozza, ennek alapján meghatározott az egyes vizsgarészekben/-összetevőkben a vizsgapontok száma.

Vizsgarész/-összetevő	Vizsgapont
Olvasott szöveg értéke	33
Nyelvhelyesség	18
Hallott szöveg értéke	33
Íráskészség	33
Szóbeli	33
Összesen:	150

Az egyes vizsgarészekben/-összetevőkben a kérdések száma nem egyezik meg a vizsgapontok számával, ezért átszámításra van szükség. A vizsgapontok kiszámításához használja a Javítási-értékelési útmutatóban található átszámítási táblázatokat! A füzetek végén található összesítő táblázatba be kell írnia a tanuló összes megszerzett pontszámát, valamint az átszámítási táblázat segítségével meghatározott vizsgapontokat is (átszámított vizsgapont). Az *Íráskészség* vizsgarész-összetevőben nincs szükség átszámításra.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE**1.**

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
C	E	G	B	H	I	D	A

Kimarad: F

2.

Megoldásként van, ahol több lehetőséget is megadunk. Ezeken kívül elfogadhatók azok a változatok is, amelyek tartalmilag megegyeznek ezekkel. A megoldásokban előforduló nyelvi vagy helyesírási hibákat figyelmen kívül kell hagyni, amennyiben a válasz érthető.

0. *jedes siebte*

8. (Sie) haben keinen Appetit / keinen Hunger / keine Zeit.

9. (Sie) geben (den Kindern) Geld.

10. (Sie) sind reizbar / nervös. / (Sie) können sich nicht konzentrieren. / Sie sind nicht fit für die Schule.

11. Süßigkeiten / Schokoriegel / Weingummi

12. Milch / Kakao / Fruchtsaft

3.

Megoldásként van, ahol több lehetőséget is megadunk. Ezeken kívül elfogadhatók azok a változatok is, amelyek tartalmilag megegyeznek ezekkel. A megoldásokban előforduló nyelvi vagy helyesírási hibákat figyelmen kívül kell hagyni, amennyiben a válasz érthető.

0. *anders*

13. (ziemlich) eng (Elfogadható a nyelvileg nem korrekt „kein Platz“ megoldás is.)

14. 20 Kindern (A szám és a főnév csak együtt fogadható el.)

15. der Verkehr

16. ohne (Elfogadható a „nicht mit den Eltern“ megoldás is.)

17. Eisenbahn / Baukasten

18. (älteren) Geschwistern

4.

A cél az eredeti szöveg rekonstruálása, mégsem a mondatoknak a szövegben elfoglalt helyét, hanem a mondatok közötti kapcsolatok megtalálását pontozzuk. Jó megoldásként tehát csak az fogadható el, ha a vizsgázó a mondatot az előtte álló vagy az azt követő mondathoz helyesen rendelte hozzá, függetlenül attól, hogy melyik helyre írta be a betűt. Ha a vizsgázó az utolsó betűt a helyére írja, akkor azért mindenképpen jár pont.

Ennek megfelelően a következő kapcsolódásokért lehet pontot adni:

C-F	1 pont
F-A	1 pont
A-H	1 pont
H-B	1 pont
B-E	1 pont
E-D	1 pont
D-G / G a végén	1 pont

Teljesen helyes megoldás:

0.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
C	F	A	H	B	E	D	G

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a feladatpont (legfeljebb 25 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért feladatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Feladatpont	Vizsgapont
25	33
24	32
23	30
22	29
21	28
20	26
19	25
18	24
17	22
16	21
15	20
14	18
13	17

Feladatpont	Vizsgapont
12	16
11	15
10	13
9	12
8	11
7	9
6	8
5	7
4	5
3	4
2	3
1	1
0	0

Források

1. www.op-marburg.de/newsroom/schueler/dezentral/opzish/art709,545503
2. www.focus.de/schule/gesundheit/ernaehrung/kinder-ohne-fruehstueck-zur-schule_aid_542688.html
3. www.insuedthueringen.de/jugend/kinderzeitung/news/topthemen/seite_eins/art6473,1716990
4. www.medienwerkstatt-online.de/lws_wissen/vorlagen/showcard.php?id=22676&edit=0

NYELVHELYESSÉG

A helyesírási hibával leírt szavak nem fogadhatók el. A régi helyesírással írt alakok nem fogadhatók el.

Minden feladatban csak egy megoldás értékelhető. Variációk megadásakor nem jár pont, még akkor sem, ha köztük van a jó megoldás.

1.

- 0. A) aus
- 1. D) seiner
- 2. A) konnte
- 3. A) fuhr
- 4. A) auf
- 5. C) einem
- 6. D) und

2.

- 0. A) musste
- 7. C) einem
- 8. C) genommen
- 9. B) tiefe
- 10. D) und
- 11. B) bauten

3.

- 0. *voraussichtlich*
- 12. entschieden
- 13. Tag
- 14. freut
- 15. liegt
- 16. Schüler
- 17. Problem / Problematische
- 18. Glück

4.

0.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
G	A	H	B	D	E	C

Kimarad: F

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a feladatpont (legfeljebb 24 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért feladatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Feladatpont	Vizsgapont
24	18
23	17
22	17
21	16
20	15
19	14
18	14
17	13
16	12
15	11
14	11
13	10

Feladatpont	Vizsgapont
12	9
11	8
10	8
9	7
8	6
7	5
6	5
5	4
4	3
3	2
2	2
1	1
0	0

Források

1. www.sowieso.de/portal/boah-ey/junge-fahrt-quer-durch-europa
2. www.sowieso.de/portal/boah-ey/pferd-im-pool
3. www.wdr.de/themen/panorama/wetter02/sommer_2010/hitzefrei_100701.
4. Brigitte 2/2009

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

1.

Megoldásként van, ahol több lehetőséget is megadunk. Ezeken kívül elfogadhatók azok a változatok is, amelyek tartalmilag megegyeznek ezekkel. A megoldásokban előforduló nyelvi vagy helyesírási hibákat figyelmen kívül kell hagyni, amennyiben a válasz érthető.

0. *Freiburg*

1. dem / ihrem Abitur
2. drei / verschiedene / drei verschiedene
3. 50 ... 60 (Csak a kettő együtt.)
4. gespielt
5. die Zimmer geputzt / Wäsche gewaschen / Geschirr gespült (A sorrend mindegy. Önmagukban is elfogadhatók az igék: geputzt, gewaschen, gespült)
6. Mathe(matik) ... Deutsch (Csak a kettő együtt, de a sorrend mindegy.)
7. (sehr) nett

2.

0. R
8. R
9. R
10. F
11. F
12. R
13. R
14. F
15. R
16. R
17. F

3.

0. *Au-pairs in Deutschland*

18. 18-24 (Jahre)
19. – 20. – 21. ein eigenes Zimmer / 260 Euro pro Monat **vagy** Taschengeld (csak az egyik) / drei Mahlzeiten / Krankenversicherung **vagy** Unfallversicherung (csak az egyik) / Deutschfortbildung **vagy** Deutschkurs (csak az egyik)
22. leichte Hausarbeiten/ Fenster putzen/ keine schweren Tätigkeiten
23. 30 Stunden

SZÖVEGEK

Eine Reise nach Kenia

Hallo, ich heiße Lena und ich komme aus Deutschland und wohne in Freiburg. Heute möchte ich euch von meiner Reise nach Kenia erzählen. Nach dem Abitur bin ich für sechs Monate nach Kenia gefahren, um dort einen Freiwilligen-Dienst zu absolvieren. Das bedeutet, dass ich gearbeitet habe, ohne dafür Geld zu bekommen. Ich hatte drei verschiedene Projekte. Als erstes arbeitete ich als Deutschlehrerin an einer Schule mitten auf dem Land. In jeder Klasse waren 50-60 Schüler und es gab bis 22 Uhr Unterricht. Oft hatten wir leider kein Wasser und keinen Strom. Im Dezember bin ich in die Hauptstadt [Neurobi,] Nairobi gefahren und habe für [einen,] einen Monat in einem Waisenheim gearbeitet. Ein Waisenheim ist eine Institution, in der Kinder leben, die keinen Vater und keine Mutter mehr haben. Ich habe mit den Kindern gespielt, die Zimmer geputzt, Wäsche gewaschen und Geschirr gespült. Nach Weihnachten hab' ich mein drittes Projekt begonnen. Es war wieder eine Schule. Ich habe dort Mathematik und Deutsch unterrichtet. Die Klassen waren viel kleiner. Ich hatte zwischen zwölf und zwanzig Schüler pro Klasse. Ich habe viele positive, aber auch negative Erfahrungen gemacht. Während meiner Reise fanden die Präsidentschaftswahlen statt und es gab einen Bürgerkrieg. Das war schrecklich. Auch dass die Schüler von den Lehrern geschlagen wurden, gefiel mir gar nicht. Mit der Reise erfüllte ich mir aber einen Traum, einmal nach Afrika zu reisen. Die Natur ist unglaublich schön und die Menschen waren sehr nett. Es war eine tolle Reise.

Wie Jugendliche wohnen

Wer in Deutschland studiert, wird meistens sehr kreativ, wenn es darum geht, Geld zu sparen. Young Germany stellt drei verschiedene Möglichkeiten vor, wie man als Student möglichst günstig wohnen kann.

Wassilena

Wassilena, 26, aus Bulgarien hat nicht lange nachgedacht: Für sie war klar, dass sie für ihr Studium an der Freien Universität in Berlin in ein Studentenwohnheim zieht. „Das ist das Beste, was man tun kann, wenn man fremd in der Stadt ist“, sagt sie. Ein weiterer Vorteil ist, dass sie nur 120 Euro pro Monat für ihr Zimmer bezahlen muss. Außerdem gefällt es ihr, dass hier so viele junge Leute aus verschiedenen Ländern wohnen.

Das Studentenwohnheim, in dem Wassilena lebt, ist im Bezirk Steglitz, im Westen Berlins. Die Umgebung ist grün und Wassilena braucht nur 15 Minuten zur Universität, wo sie Ägyptologie studiert. In das Stadtzentrum braucht sie mit der U-Bahn ungefähr eine halbe Stunde.

Ins Zentrum fährt die 26-Jährige trotzdem selten: Im Studentenwohnheim passiert genug, so dass ihr nicht langweilig wird. „Man kommt so schnell mit den anderen Leuten in Kontakt! Hier ist man nie alleine“, sagt sie und fügt schmunzelnd hinzu: „Das kann einen natürlich manchmal auch ein bisschen ablenken.“

Simone, Daniel und Adele

Die meisten Studierenden leben während ihres Studiums in einer Wohngemeinschaft kurz: WG. Es gibt viele Internetseiten (z.B. www.wg-gesucht.de), die sich auf Zimmer-Anzeigen in WGs spezialisiert haben. Simone, Daniel und Adele leben schon seit über zwei Jahren zusammen in einer WG in Frankfurt. Die drei Studenten sind Mitbewohner, Freunde und Kommilitonen in einem und helfen sich gegenseitig im Alltag: „Wir feiern, kochen und lernen zusammen. Das ist keine „Zweck-WG“, betont Simone.

„Es ist schön, nicht alleine zu sein, wenn du in einer fremden Stadt nachts nach Hause kommst“, sagt Simone. Und zum Deutschlernen ist das Leben in einer WG perfekt. Man merkt fast gar nicht, dass man eine neue Sprache lernt. Natürlich kann es auch passieren, dass man nicht so viel Glück mit seinen Mitbewohnern hat. Es kann frustrierend sein, wenn sich das Geschirr in der Küche stapelt und der Kühlschrank immer leer ist, obwohl man gestern eingekauft hat. Am besten ist es dann, mit den Mitbewohnern zu reden. Oft hilft auch ein Putzplan.

Martina

Eine weitere Alternative ist es, während des Studiums zu Hause zu leben. Die meisten Studierenden, die zu Hause leben, müssen nicht neben dem Studium jobben und haben so mehr Zeit für ihr Studium. Die Innenarchitektur-Studentin Martina Günther hat sich für diese Alternative entschieden und spart auf diese Weise Geld für Miete, Essen und Putzmittel. Nach dem Studium möchte sie aber ausziehen: „Spätestens nach der Uni möchte ich mein eigenes Leben leben“, sagt sie, „und mit meinem Freund in Düsseldorf zusammen ziehen.“

Au-pair-Mädchen

Nadja Wintermeyer aus der Bodenseegemeinde Uhldingen-Mühlhofen ist ganztags berufstätig, ebenso ihr Mann.

„Wir hatten ein Grundschulkind damals und die Kleine war zwei oder drei. Sie war noch nicht mal im Kindergarten. Da haben wir unser erstes Au-pair-Mädchen gehabt. Das entlastet schon sehr.“

Damit sind die Wintermeyers kein Einzelfall: Rund 8000 ausländische Au-pairs kamen im vergangenen Jahr nach Deutschland, die meisten Frauen im Alter zwischen 18 und 24 Jahren. Eher selten werden junge Männer vermittelt. Die Vermittlung übernehmen meistens private Agenturen, die im Internet leicht zu finden sind. Allerdings: Nicht alle arbeiten seriös, betont Barbara Engler von der 'Aktion Bildungsinformation e.V.' in Stuttgart. Sie empfiehlt diejenigen Agenturen, die mit dem RAL-Gütesiegel der Gütegemeinschaft Au-Pair ausgezeichnet wurden.

Ist das Au-pair erst einmal eingetroffen, muss die Gastfamilie bestimmte Spielregeln beachten: So hat das Au-pair Anspruch auf ein eigenes Zimmer und auf ein monatliches Taschengeld von 260 Euro. Es nimmt an allen drei Mahlzeiten der Familie teil. Darüber hinaus muss die Gastfamilie für das Au-pair eine Kranken- und Unfallversicherung abschließen. Und schließlich hat das Au-pair Anspruch auf Teilnahme an einer Deutsch-Fortbildung. Genau dies lässt sich in sehr unterschiedlicher Art und Weise umsetzen, so Nadja Wintermeyer aus dem Bodenseekreis: *„Also unser Au-pair-Mädchen wollte dann lieber an verschiedenen Schulen hospitieren. Und vielleicht jemand möchte Deutschkurs besuchen.“*

Während Au-pairs aus EU-Ländern ohne Genehmigung in deutschen Familien arbeiten dürfen, benötigen Bewerberinnen aus Nicht-EU-Ländern eine entsprechende Erlaubnis der Agen-

tur für Arbeit. Schließlich die häufig gestellte Frage: Welche Arbeiten darf eine Gastfamilie dem Au-pair zumuten?

„Leichte Hausarbeit, aber vor allen Dingen Kinderbetreuung. Aber natürlich kommt es vor, dass das Au-pair auch Fenster putzen muss. Also, das hängt immer von der Gastfamilie ab. Aber es darf wirklich nicht in schwere Tätigkeiten ausarten.“

Vor allem aber, erklärt Barbara Engler von der „Aktion Bildungsinformation e.V.“ in Stuttgart, müssen die Gastfamilien die Höchstgrenze von 30 Arbeitsstunden pro Woche beachten.

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a feladatpont (legfeljebb 23 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért feladatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Feladatpont	Vizsgapont
23	33
22	32
21	30
20	29
19	27
18	26
17	24
16	23
15	22
14	20
13	19
12	17

Feladatpont	Vizsgapont
11	16
10	14
9	13
8	11
7	10
6	9
5	7
4	6
3	4
2	3
1	1
0	0

Források

1. www.audio-lingua.eu/IMG/mp3/STE-013-2.mp3
2. www.young-germany.de/deutsch/lehrecke/deutsch-hoeren-artikel-als-hoertexte.html
3. www.dradio.de/dlf/sendungen/verbrauchertipp/1808113

ÍRÁSKÉSZSÉG

Az írásfeladatok értékelése központilag kidolgozott analitikus skálák segítségével történik. Ez az eljárás meghatározott értékelési szempontokon, valamint az egyes szempontokhoz tartozó szintleírásokon alapul. Minden írásbeli munkát ezen szempontok segítségével kell értékelni oly módon, hogy a dolgozatot minden egyes értékelési szempontnál újra kell olvasni.

Az eljárás további sajátossága, hogy a szintleírások a nyelvi teljesítményt értékelő szempontoknál nem tartalmaznak hibaszámokra vonatkozó utalásokat, valamint nem osztályozzák előre az egyes hibatípusokat a hibák súlyossága alapján. Ennek oka az, hogy az egyes nyelvi hibák súlyosságát (értelemzavaró vagy nem értelemzavaró hiba) csak az adott szövegkörnyezet figyelembevételével lehet megállapítani.

A középszinten az írásbeli vizsga minden része a lépcsőzetesség elve alapján épül fel, azaz a feladatok fokozatosan nehezednek. Ez a progresszió az íráskészséget mérő vizsgarész-összetevőben az értékelési skálákban is megjelenik. Az első, könnyebb feladat skálája inkább az A2 szinthez igazodik, így jóval toleránsabb, mint a második feladathoz tartozó skála, amely a B1 szinten alapul.

A javítás alapelvei

1. A dolgozatot akkor is értékelni kell, ha a vizsgázó eltér a megadott szöveghossztól.
2. Fél pontok és jutalompontok nem adhatók.
3. A dolgozatban a hibákat jelölni kell. A Javítási-értékelési útmutatóban megadott javítási jelrendszer használata nem kötelező, bármilyen más jelrendszer is használható.
4. Az ismétlődő nyelvhelyességi hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.
5. Az adott szinten bizonyos lexikai egységek és nyelvtani struktúrák produktív használata nem várható el a vizsgázótól. Erről pontos tájékoztatást nyújt a vizsgakövetelmény (40/2002. OM rendelet). Az ilyen típusú hibákat az értékelésnél nem kell figyelembe venni.
6. Az új helyesírás teljes körű bevezetésével a régi helyesírással írt alakok nem fogadhatók el.
7. Figyelem! A „nullázási szabály” a két feladatban különböző! Amennyiben az első feladatban valamelyik szempont alapján a dolgozat 0 pontos, akkor a másik értékelési szempont alapján is 0 pontot kell rá adni. A második feladatban csak a *Tartalom* értékelési szempont alapján 0 pontos dolgozatok lesznek a többi szempont alapján is 0 pontosak. A két feladat értékelése egymástól független. Tehát ha a dolgozatot a fenti szabály miatt lenullázza az egyik feladatban, akkor a másik feladat értékelése nem lesz automatikusan 0 pont!
8. A második feladatban a vizsgázónak választási lehetősége van, és a megoldása elé beírja, hogy melyik témát kívánja kidolgozni. Ha a vizsgázó a második feladatban mindkét választási lehetőséget kidolgozza, és a javító tanár számára nem derül ki egyértelműen, hogy melyik feladatot választotta, akkor az első témát kell kijavítani és értékelni.

Első feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom és szöveghossz	5
Nyelvhelyesség	5
Összesen	10

Amennyiben a dolgozat valamelyik szempont alapján 0 pontos, akkor a másik értékelési szempont pontszáma is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom és szöveghossz

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- megfelelően dolgozta-e ki a témát,
- megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre.

A tartalmi teljesség megítélésénél az a döntő, hogy a vizsgázó közli-e az adott szituációban lényeges információkat. Egyes vizsgafeladatoknál a tartalom értékelésénél a segédanyag (input) tartalmi információi is irányadóak lehetnek. Ekkor azt is figyelembe kell venni, hogy a vizsgázó írásműve nem tartalmaz-e sokkal kevesebb információt, mint a segédanyag. Amennyiben a feladat nem tartalmaz erre vonatkozó utasítást, akkor nem kérhető számon a vizsgázón az összes, segédanyagban megjelenő információ.

A dolgozat tartalmi szempontból megfelelő abban az esetben is, ha a vizsgázó a megadott témáról nem személyes vonatkozásban, hanem általánosan, de a kommunikációs cél(ok)nak megfelelően ír.

A nyelvi okokból érthetetlen szövegrészeket a *Tartalom* szempontnál nem lehet értékelni. Ez vonatkozik a megadott szövegből értelem nélkül lemásolt és rossz nyelvi környezetben használt szövegrészekre is. Az ilyen típusú hibákat figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is. El kell fogadni azonban az olyan szövegrészeket, amelyeket a vizsgázó a segédanyagból vett át, és jó nyelvi környezetben használ.

Amennyiben a vizsgázó olyan információt közöl, ami anyanyelvi olvasó számára nem érthető, a tartalom kidolgozása nem tekinthető teljesen megfelelőnek.

A szöveghossz megadásánál a szószám csak a vizsgázó által létrehozott szövegrészre vonatkozik, azaz nem tartalmazza a központilag megadott részek szavainak számát.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondattan, alaktan, helyesírás)

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek,
- megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető, azaz anyanyelvi olvasó csak nehezen vagy egyáltalán nem értené meg a mondanivalót.

Értékelési skála (1. feladat)*Tartalom és szöveg hossz*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó megfelelően dolgozta ki a témát, és elérte a megadott szövegmennyiséget (50–80 szó).	A vizsgázó általában megfelelően tárgyalta a témát, és a megadott szöveg-hossztól alig tér el.	A vizsgázó csak részben megfelelően tárgyalta a témát, és/vagy a létrehozott szöveg a megadott szöveg-hossznál rövidebb, de még elfogadható.	A vizsgázó nem megfelelően tárgyalta a témát, és/vagy a létrehozott szöveg nagyon rövid (25 szó alatt). vagy: A vizsgázó más témáról ír.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondat, alaktan, helyesírás)

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a megértést nem zavaró hibát tartalmaz.	A szövegben több hiba fordul elő, a hibák alig nehezítik a megértést.	A szövegben sok hiba fordul elő, a hibák néhány ponton nehezítik a megértést.	A szöveg a nyelvi hibák miatt nem érthető.

Második feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom	5
Formai jegyek és hangnem	3
Szövegalkotás	5
Szókincs, kifejezés mód	5
Nyelvtan, helyesírás	5
Összesen	23

Amennyiben a dolgozat a *Tartalom* szempont alapján 0 pontos, akkor a többi értékelési szempont pontszáma is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése*Tartalom*

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki, és megfelelően tárgyalta-e azokat,
- hogyan valósította meg a kommunikációs cél(oka)t.

Egy adott irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető a szintnek megfelelőnek, ha a vizsgázó kitér a megadott szempont, mondatai minden lényeges információt tartalmaznak, illetve minden lényeges információra rákérdeznek, és ismétlésektől mentesek. Amennyiben egy irányító szemponthoz több alpont tartozik, a szempont kifejtése akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó az összes alpontot tárgyalja. Ha a vizsgázó egy irányító szempontra kitér, de mondatai nem tartalmaznak minden lényeges információt, illetve nem kérdeznek rá minden lényeges információra, az adott irányító szempont tárgyalása csak részben megfelelő. Az adott irányító szempont tárgyalása abban az esetben is csak részben megfelelő, ha a vizsgázó anyanyelvi olvasó számára értelmezhetetlen információt ad meg (pl. az életkor helyett a vizsgázó azt adja meg, hogy negyedik).

Érdeklődő típusú levél esetén előfordul, hogy a vizsgázónak bizonyos információkra kell rákérdeznie. Ebben az esetben a megfelelő kérdés feltevése azt jelenti, hogy a vizsgázó megfelelően fejtette ki az adott szempontot.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt a *Tartalom* szempontnál úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az adott irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a *Szókincs*, *kifejezőmód* vagy a *Nyelvtan*, *helyesírás* szempontoknál. A segédanyagból átvett szövegrészek esetében úgy kell eljárni, mint az első feladatnál.

Új, azaz nem megadott szempontok értékelésére nincs lehetőség. A dolgozatot akkor is a megadott szempontok alapján kell értékelni, ha a vizsgázó a megadott témáról nem személyes vonatkozásban, hanem általánosan, de a kommunikációs cél(ok)nak megfelelően ír, vagy önmagáról ír, amikor általánosan kellene fogalmaznia.

Formai jegyek és hangnem

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg

- megfelel-e a levéllel, mint szövegfajtaival szemben állított formai követelményeknek, azaz helyesen tartalmazza-e a dátumot, a megszólítást, az elköszönést és aláírást,
- hangneme megfelel-e a címzetthez való viszonynak és a közlési szándéknak.

Ennél az értékelési szempontnál a szintleírások engedékenysége az eddigi kipróbálások tapasztalatait tükrözi, amely szerint a levélforma betartása általánosan nagy gondot jelent a vizsgázóknak. Most a dolgozat e szempont alapján még egy ponttal értékelhető, ha a vizsgázó törekedett a levélforma betartására, azaz a két alapvető formai jegy, a megszólítás és az elköszönés elfogadható, valamint a levél hangneme még megfelelő. Nulla pont akkor jár, ha hiányzik vagy nem elfogadható a megszólítás és/vagy az aláírás, ha a vizsgázó levél helyett fogalmazást ír, illetve ha a levél hangneme nem megfelelő. A későbbiekben azonban, amikor elvárható lesz a levél formai jegyeinek ismerete, a formai követelmények szigorúbb elbírálás alá esnek.

Az egyes formai jegyek abban az esetben helyesek, amennyiben a levélírás szabályainak megfelelnek, és illenek a levél típusához. A csak nyelvtani vagy helyesírási hibát tartalmazó variációk e szempont értékelésénél helyesnek számítanak.

Általános érvényű példák a formai jegyekre

Néhány példa a helyes megszólításra és elköszönésre:

Helyes megszólítás	Helyes elköszönés
Sehr geehrte Damen und Herren,/!	Mit freundlichen Grüßen
Sehr geehrter Herr ... ,/!	Mit freundlichem Gruß
Sehr geehrte Frau ... ,/!	Freundliche Grüße
Lieber/Liebe....,/!	Mit (den) besten Grüßen
Liebe Freunde,/!	Mit herzlichen Grüßen
Hallo,/!	Herzliche / Liebe / Viele Grüße
Hallo Peter / Leute / Freunde,/!	Herzlich(st)
	Tschüs / Tschüss / Ciao / Bis bald / Servus

Néhány példa az elfogadható megszólításra és köszönetre:

Elfogadható megszólítás	Elfogadható köszönet
Sehr geehrte Herren,/!	Mit vielen Grüßen
Verehrter / geehrter Direktor,/!	Vielen Dank
Verehrte LAL Sprachen GmbH,/!	Ich danke Ihnen im Voraus
Sehr geehrte Redaktion,/!	Mit Hochachtung
Liebes Jugendmagazin,/!	Hochachtungsvoll
	Wir antworten auf alle Briefe

Helyes dátum:

(Miskolc),(den) 16.10.2003 – a levél jobb felső sarkában

Elfogadható dátum:

(Miskolc),(den) 16.10.2003 – nem a megfelelő helyen

Az aláírás akkor helyes, ha az köszönet alatti sorban van. Néhány példa a helyes aláírásra:

Péter Szabó / Szabó Péter

Péter / die Deutschgruppe / Klasse 10D

Amennyiben az aláírás egy sorban van az köszönettel, akkor elfogadhatónak minősül. Nem elfogadható az aláírás abban az esetben, ha ellentmond a levél tartalmának és/vagy hangnemének.

Szövegalkotás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- logikus-e az irányító szempontok elrendezése és ezáltal a szöveg gondolatmenete,
- megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés, tárgyalás és befejezés,
- hogyan használja a vizsgázó a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit (pl. egyszerű kötőszók, névmások).

A *Szövegalkotás* szempontnál a *Tartalom* szemponttól függetlenül kell eljárni és csak a tárgyalt szempontok alapján lehet megítélni a dolgozat felépítését és gondolatmenetét.

A szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit akkor használja helyesen a vizsgázó, ha törekszik arra, hogy egyszerű kötőszók, névmások, határozószók stb. segítségével valódi szöveget hozzon létre. Amennyiben a vizsgázó minden mondatát azonos módon (pl. az „ich” személyes névmással) kezdi, nem mondható el az általa létrehozott levélről, hogy abban a mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a vizsgázó csak azonos szerkezetű egyszerű mondatokat ír, nem kaphatja meg a maximális pontszámot.

Szókincs, kifejezőmód

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető, azaz anyanyelvi olvasó csak nehezen vagy egyáltalán nem értené meg a mondanivalót.

A nyelvi hibákat az értékelés során csak egyszer szabad figyelembe venni, azaz a hiba jellegétől függően vagy a *Szókincs, kifejezőmód* vagy a *Nyelvtan, helyesírás* szempontnál. Amennyiben például a vizsgázó egy szót nem megfelelően használ (pl. a „bringen” ige helyett a „holen” igét), ezt a hibát csak a *Szókincs, kifejezőmód* szempontnál lehet értékelni. Ha a vizsgázó egy elöljárószót helytelen vonzattal használ (pl. „um+Dativ”), ezt a hibát csak a *Nyelvtan, helyesírás* szempontnál lehet értékelni.

Azoknál az értelemzavaró hibáknál, amelyek következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetatlenné, és amelyeknél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó, az egyszeri értékelés elve nem érvényes. Az ilyen típusú hibákat tehát mindkét szempontnál értékelni kell.

E szempont értékelésénél a megszólítás és az elköszönés hibáit is figyelembe kell venni.

Nyelvtan, helyesírás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. A további részletes útmutatást lásd a *Szókincs, kifejezés mód* szempontnál.

Értékelési skála (2. feladat)*Tartalom*

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A vizsgázó öt irányító szempontot dolgozott ki megfelelően. A vizsgázó a kommunikációs célokat megfelelően valósította meg.	A vizsgázó négy vagy három irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. A vizsgázó a kommunikációs célokat többnyire megfelelően valósította meg.	A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. vagy: A vizsgázó egy irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, és van még olyan irányító szempont, amelyet részben tárgyalt. vagy: A vizsgázó legalább négy irányító szempontot tárgyalt részben. A kommunikációs célokat részben valósította meg.	A vizsgázó csak egy irányító szempontot dolgozott ki megfelelően és nem tárgyalta a többi szempontot. vagy: A vizsgázó három vagy annál kevesebb irányító szempontot tárgyalt részben. Alapvető kommunikációs célját nem éri el. vagy: A vizsgázó más témáról írt.

Formai jegyek és hangnem

3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg formai jegyei teljesen megfelelnek a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak. Helyes a megszólítás, az aláírás, a dátum és az elköszönés.	A szöveg formai jegyei nagyjából megfelelnek a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak. Van helyes megszólítás és aláírás, valamint elfogadható dátum és elköszönés.	A szöveg formai jegyei még megfelelnek a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak. Van helyes vagy elfogadható megszólítás és aláírás.	A szöveg formai jegyei nem felelnek meg a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak. Hiányzik vagy nem elfogadható a megszólítás és/vagy az aláírás.

Szövegalkotás

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő: van bevezetés, tárgyalás és befejezés. A vizsgázó megfelelő nyelvi eszközök használatával valódi szöveget hoz létre. A mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése többnyire logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra: van bevezetés vagy befejezés. A vizsgázó törekszik arra, hogy valódi szöveget hozzon létre. A mondatok többnyire szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra: hiányzik a bevezetés és befejezés. A szövegszerűség csak nyomokban fedezhető fel. A mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg tagolatlan és áttekinthetetlen. Az írásmű izolált mondatok halmazából áll. A levél annyira rövid, hogy szöveggént nem értékelhető.

Szókincs, kifejezés mód

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókinccs jellemzi. Néhol nem megfelelő a szóhasználat, ez azonban csak kis mértékben nehezíti a mondanivaló megértését.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókinccs jellemzi. Többször nem megfelelő a szóhasználat, ami néha nehezíti a mondanivaló megértését. A szókinccs korlátai miatt többször előfordulhat szóismétlés.	A szöveget egyszerű szókinccs jellemzi. Sokszor nem megfelelő a szóhasználat, ami helyenként jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a mondanivaló megértését. Sok a szóismétlés.	A szövegben felhasznált szókinccs szegényes. A nem megfelelő szóhasználat több helyen akadályozza a szöveg megértését.

Nyelvtan, helyesírás

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A vizsgázó általában helyesen használja az egyszerű nyelvtani struktúrákat. A szöveg kevés nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják.	A vizsgázó több hibával használja az egyszerű nyelvtani struktúrákat. A szöveg több nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják, és/vagy kevés, a megértést nehezítő hiba jellemzi a dolgozatot.	A vizsgázó csak a legegyszerűbb nyelvtani struktúrákat használja. A szöveg sok olyan nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hibát tartalmaz, amelyek a megértést nem befolyásolják, valamint több, a megértést jelentősen nehezítő nyelvi hiba fordul elő benne.	A szöveg a nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hibák miatt nem érthető.

Ajánlott jelrendszer

Első feladat

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban jelöljük a következő betűkkel:

Ny = nyelvhelyességi hiba (lexikai vagy nyelvtani hiba),

H = helyesírási hiba,

É = értelemzavaró nyelvi hiba.

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = lexikai, nyelvtani vagy helyesírási hiba,

√ (hiányjel) = hiányzik egy szó,

nyíl → szórendi hiba,

aláhúzás + i = ismétlődő hiba.

_____ i

Az ismétlődő hibákat, valamint az olyan hibákat, amelyeknél az adott nyelvtani struktúra vagy lexikai egység ismerete nem várható el a vizsgázótól, csak a szövegben kell jelölni, a javító sávban nem.

Második feladat

Az áttekinthetőség érdekében érdemes az egyes szempontokhoz tartozó jeleket egy-egy oszlopban egymás alá írni.

Tartalom

A tartalmi szempontok teljesítését a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a szempont sorszámának megadásával:

④ (bekarikázott szám) = teljesített tartalmi szempont,

√3 (hiányjel + szám) = nem tárgyalt vagy nyelvi okból nem érthető tartalmi szempont,

2– (szám + mínuszjel) = érintett, de nem megfelelően kifejtett tartalmi szempont.

Formai jegyek és hangnem

A formai jegyeket a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

Dátum = D

Köszönés = K

Megszólítás = M

Aláírás = A

A teljesítés minőségét a következő módon jelöltük:

Ⓓ (bekarikázott betű) = az adott formai jegy teljesítése helyes,

√A (hiányjel + betű) = hiányzik vagy nem elfogadható az adott formai jegy,

K– (betű + mínuszjel) = az adott formai jegy elfogadható.

Szövegalkotás

Ennél a szempontnál nem használunk jeleket.

Szókincs, kifejezőmód

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban jelöljük a következő betűkkel:

L = lexikai hiba,

ÉL = értelemzavaró lexikai hiba,

É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetatlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó.

A szövegben a következő jeleket használjuk:

aláhúzás hullámvonallal = lexikai hiba,

aláhúzás hullámvonallal + i = ismétlődő lexikai hiba.

Az ismétlődő hibákat nem kell jelölni a javító sávban.

Nyelvtan, helyesírás

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban jelöljük a következő betűkkel:

G = nyelvtani (grammatikai) hiba,

ÉG = értelemzavaró nyelvtani hiba,

É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetatlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó,

H = helyesírási hiba.

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = nyelvtani vagy helyesírási hiba,

√ (hiányjel) = hiányzik egy szó,

nyíl = szórendi hiba,

aláhúzás + i = ismétlődő hiba.

Az ismétlődő hibákat nem jelöljük a javító sávban.